वेळ : २. ३० मि. **गुण ७५**

सुचना :

१) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

२) उजव्या बाजुकडील अंक हे गुण दर्शवितात.

३) गरजेनुसार उदाहरणे देऊन प्रश्न सोडवा.

प्रश्न १. खालील **कोणत्याही एका** प्रश्नाचे उत्तर सविस्तर लिहा.

अ. 'भारतातील योग पर्यटनाचा विकास' या विषयावर संशोधकाला संशोधन करावयाचे आहे. यासाठी कोणत्याही तीन संभाव्य आणि असंभाव्य नमुना निवड पद्धती सुचवा की, ज्या वास्तविक माहिती संकलनासाठीविचारात घेतल्या जाऊ शकतात. या नमुना निवड पद्धती विचारात घेण्यामागची कारणे द्या. १५

किंवा

ब. 'संशोधन ही उत्तम विचारप्रक्रिया आहे. यामध्ये अनेक पायऱ्या समाविष्ट असतात.' या विधानाला अनुसरून संशोधन प्रक्रियेतील विविध टप्पे स्पष्ट करा. १५

प्रश्न २. खालील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

अ. संशोधन म्हणजे काय ? संशोधनाची मूलभूत उद्दिष्टे कोणती ? ८

ब. गुणात्मक आणि संख्यात्मक संशोधनातील फरक स्पष्ट करा. ७

किंवा

क. गृहीतक म्हणजे काय ? संशोधन अभ्यासामध्ये ते का महत्वाचे आहे ? ८

ड. संशोधन आराखडा म्हणजे काय ? बाह्य चल, नियंत्रित गट तसेच स्वतंत्र आणि अवलंबित चलयांची संशोधन आराखड्यातील भूमिका स्पष्ट करा. ७

प्रश्न ३. खालील **कोणत्याही दोन** प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

अ. असे मार्ग सुचवा की ज्यामध्ये प्राथमिक माहिती संकलन केले जाऊ शकते. ८

ब. माहिती विश्लेषणासाठी उपलब्ध असणाऱ्या विविध मोजमापांची परिमाणे वर्णन करा. ७

A148A07D48C3F401D5A0AEF528882A7A

किंवा

क. माहिती संकलनासाठीच्या मुलाखत पद्धतीचे विविध प्रकार कोणते ? ८

ड. माहिती प्रक्रियेवर थोडक्यात टीप लिहा. ७

प्रश्न ४. खालील **कोणत्याही दोन** प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

अ. जाहिरात क्षेत्रातील संशोधनाची संधी थोडक्यात स्पष्ट करा. ८

ब. बार्थसच्या प्राथमिक आणि दुय्यम अवस्थांचा अर्थ स्पष्ट करा. ७

किंवा

क. सांकेतिकता म्हणजे काय ? सूचक आणि सूचित यांचा अर्थ समर्पक उदाहरणासह स्पष्ट करा. ८

ड. संशोधन अहवालाचा आराखडा तपशिलवार स्पष्ट करा. ७

प्रश्न ५. खालीलपैकी **कोणत्याही तीन** मुद्द्यांवर टीप लिहा. १५

अ. परिशिष्ट

ब. मानववंशशास्त्र

क. आशय विश्लेषण

ड. साहित्य समीक्षा

इ. सारणी पद्धत

****

A148A07D48C3F401D5A0AEF528882A7A